

reststoffenunie

JAARBERICHT '09

RESTSTOFFENUNIE WATERLEIDINGBEDRIJVEN B.V.

Jaarbericht Reststoffenunie 2009

1. Reststoffenunie in het kort	2
1.1 Profiel Reststoffenunie	2
1.2 Missie, visie, doelstellingen	3
1.3 Kerncijfers en toelichting	4
2. Verslag van het bestuur over het boekjaar 2009	6
2.1 Algemene gang van zaken in 2009	6
2.2 Ontwikkelingen bestemming/toepassing per reststof	8
2.3 Personeel en organisatie	10
2.4 Maatschappelijk verantwoord ondernemen	11
3. Verslag van de Raad van Commissarissen	12
3.1 Rol Raad van Commissarissen	12
3.2 Samenstelling Raad van Commissarissen	12
3.3 Vergaderingen 2009	13

1. Reststoffenunie in het kort

1.1 Profiel Reststoffenunie

Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V.
Groningenhaven 7, 3433 Nieuwegein
Postbus 1072, 3440 BB Nieuwegein
Telefoon: 030 – 60 69 721
Telefax: 030 – 60 69 720

In 1995 is Reststoffenunie opgericht als initiatief van de Nederlandse drinkwaterbedrijven, met het doel om reststoffen die vrijkomen bij de bereiding van drinkwater nuttig in te zetten in de markt. Op deze manier werken de drinkwaterbedrijven samen aan een verantwoorde oplossing voor de reststoffenproblematiek, nu en in de toekomst. Tot 2003 fungeerde Reststoffenunie voornamelijk als bemiddelaar/opdrachtnemer van de participanten (drinkwaterbedrijven). Sinds 2003 sluit Reststoffenunie rechtstreeks zelfstandig contracten met afnemers, participanten en andere toeleveranciers.

Anno 2010 is Reststoffenunie uitgegroeid tot een leverancier van grondstoffen van formaat en volume; zij zet grote hoeveelheden reststoffen in bij de productie van baksteen, cement, beton, glas, staal en in biogasinstallaties en rioolwaterzuiveringsinrichtingen in Nederland. Reststoffenunie spant zich voortdurend in om, veelal in samenwerking met de drinkwaterbedrijven en (potentiële) afnemers, nieuwe toepassingsmogelijkheden te ontwikkelen voor de reststoffen.

Om de (vrije) handelbaarheid van de reststoffen te waarborgen zet Reststoffenunie zich continu in om haar reststoffen in plaats van de kwalificatie 'afvalstof' de status van 'bijproduct' te laten verkrijgen. Daarnaast regelt Reststoffenunie de benodigde vergunningen en grondstofverklaringen en bemiddelt zij in de logistiek. Reststoffenunie levert een actieve bijdrage aan het tot stand komen van afvalstoffenregelgeving, zowel nationaal als in Brussel. Door het vervangen van primaire grondstoffen door secundaire grondstoffen levert Reststoffenunie een belangrijke bijdrage aan het preventiebeleid en duurzaam ondernemen.

Reststoffenunie is opgericht als een BV maar werkt in de dagelijkse praktijk als een Shared Service Center voor de participanten. De participanten zijn niet uit op winstbejag en Reststoffenunie keert dan ook geen dividend uit; enig doel is een verantwoorde en duurzame bestemming voor de vrijkomende reststoffen.

1.2 Missie, visie, doelstellingen

Missie

In de participatieovereenkomst 2003 is de missie als volgt verwoord:

Reststoffenunie stelt zich tot doel het actief verlenen van diensten aan de participanten bij het zoeken naar en (laten) uitvoeren van een efficiënte, effectieve en milieuhygiënisch verantwoorde oplossing van de huidige en in de toekomst te verwachten reststoffenproblematiek binnen de sector van de drinkwaterbedrijven.

Visie

De drinkwaterbedrijven willen transparantie, inzicht in en invloed op de kosten en opbrengsten van reststoffen.

Individuele bedrijven willen graag kostenneutraal (totale opbrengsten reststoffen = totale kosten reststoffen) dan wel met een (licht) positief resultaat hun productieresiduen een (duurzame) bestemming geven.

Doelstellingen

- Inbedding van opslag, transport en afzet/verhandeling van reststoffen in wettelijke, juridische en procedurele kaders.
- Invulling van duurzaamheidsgedachte en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.
- Ontwikkeling van nieuwe markten en afzetkanalen.
- Opbrengsten uit verhandeling van reststoffen maximaliseren.
- Uitgaven voor vervoer, verwerking en op- of overslag minimaliseren.
- Verstrekken van informatie en geven van voorlichting aan participanten.

1.3 Kerncijfers en toelichting

Het resultaat over 2009 is ten opzichte van 2008 met bijna € 10.000,- gedaald. De totale opbrengsten liggen voor beide boekjaren op eenzelfde niveau, maar de uitgaven, in het bijzonder voor onderzoek en advies, zijn fors toegenomen en drukken daarmee het resultaat over 2009.

	2009	2008	2007
Omzet in euro	3.681.000	4.550.000	4.048.000
Bruto marge in % van de omzet	19,7	15,6	16,4
Netto resultaat in euro	4.500	14.100	9.800
Afgevoerd tonnage reststoffen	157.000*	162.000*	143.000*

*exclusief grond

Toelichting inkomsten

De netto opbrengsten zijn in vergelijking met 2008 marginaal hoger (2%). Wel zijn er flinke verschuivingen te zien in de opbrengsten van de afzonderlijke reststoffen.

De opbrengsten uit de verhandeling van **kalkkorrels** in 2009 zijn substantieel hoger dan in 2008; de toename bedraagt maar liefst 59% bij een gelijkblijvend jaaraanbod van deze reststof. Nieuwe afzetmarkten zoals de glasindustrie, de bouwmaterialen- en mineralen grondstoffenbranche zorgden voor deze toename. Er is minder afgezet naar een kolenvergassingsinstallatie, de keramische industrie (Engeland) en de staalindustrie. In 2010 worden de leveringen aan de staalindustrie volledig afgebouwd ten gunste van levering aan de glasindustrie, bouwmaterialen- en mineralen grondstoffenbranche.

De omzet van **vloeibaar waterijzer** klimt met 11% in vergelijking met 2008, terwijl het aanbod van deze reststof nagenoeg gelijk bleef. In 2009 is minder naar werken afgevoerd en meer naar nuttige toepassingen. Wij verwachten dat deze tendens in 2010 doorzet.

Steekvast waterijzer genereert in 2009 zoals verwacht aanzienlijk minder inkomsten; 45% minder dan in 2008. De afname houdt echter nagenoeg gelijke tred met het verminderde aanbod. Dit is het gevolg van minder saneringen en het stopzetten van mechanische ontwatering van vloeibaar waterijzer.

De netto opbrengsten uit overige reststoffen zoals filtergrind, kalkslib en actief kool zijn (per stof) sterk aan schommelingen onderhevig. Het jaarlijkse aanbod aan deze reststoffen is niet goed te voorspellen. De 'overige opbrengsten' laten in 2009 een stijging zien van 43% ten opzichte van het voorgaande verslagjaar.

De bruto marge in procenten van de omzet bedroeg in 2009 19,7%, een stijging met 4,1% ten opzichte van 2008. Dit is vooral te danken aan een sterk vierde kwartaal waarin de bruto marge uitkwam op 21,9%. De stijging is met name toe te schrijven aan efficiencyverbeteringen binnen de afvoerketen en geïntensiveerde aandacht voor contractmanagement.

Toelichting uitgaven

De personele lasten over 2009 vallen ruim een halve ton lager uit dan in 2008. Dit door het vertrek van de oud-bestuurder per 1 juli van het verslagjaar en het niet opvullen van de formatieplaats van de opvolger. Daardoor waren er ook geen uitgaven voor werving en selectie. Door bovenstaande is er eveneens bijna € 30.000,- minder aan reis- en verblijfkosten uitgekeerd.

De kosten voor vergunningen zijn met € 20.000,- afgenomen; de uitgaven voor juridische adviezen stegen echter substantieel. Dit heeft vooral te maken met contractuele zaken en dossiervorming rondom de wijziging van sectorplan 17 van het Landelijk afvalbeheerplan 2.

De kosten voor onderzoek en advies zijn substantieel hoger dan in 2008. Dit komt voornamelijk op het conto van het project 'Registratie reststoffen ingevolge de Europese REACH verordening'. Er zijn hoge aanloopkosten gemaakt die terug te voeren zijn op extra inspanningen om toegang te krijgen tot de 'Substance Information Exchange Fora' (SIEF) voor waterijzer en kalkstoffen. In lijn hiermee zijn ook diverse onderzoeken uitgevoerd om de identiteit van in het bijzonder waterijzer vast te (kunnen) stellen.

In 2009 is een aantal nog lopende projecten afgerond, zoals het Ondernemingsplan 2010-2013 en het project 'optimalisatie logistiek'. Daarnaast is ruim € 21.000,- aan niet-begrote analysekosten uitgegeven en is een verkennende studie uitgevoerd ter onderbouwing van het motto 'Reststoffenunie meetbaar duurzaam'.

Promotiekosten zijn licht gedaald, maar zijn nog (steeds) aan de hoge kant. Dit is ondermeer toe te schrijven aan een extra Nieuwsbrief, diverse public relations activiteiten geëntameerd door de voormalige bestuurder, en de aanschaf van 50 (kristallen) kunstvoorwerpen die zullen worden verstrekt bij bijzondere gelegenheden van Reststoffenunie. In 2010 zullen de kosten voor promotie drastisch worden teruggebracht.

De lagere uitgaven voor de commissarisvergoeding houden verband met het vertrek van de externe Commissaris per juni 2009.

De 'overige bedrijfslasten' laten een stijging zien, die voornamelijk het gevolg is van gestegen accountantskosten door een administratieve correctie van toewijzing naar het betreffende jaar; in 2009 zijn derhalve de kosten van zowel 2008 als 2009 opgenomen. Daarnaast is er een extra rapportage gemaakt in verband met de decharge per 30 april 2009.

2. Verslag van het bestuur over het boekjaar 2009

2.1 Algemene gang van zaken in 2009

Reststoffenunie heeft in 2009 alle reststoffen van de drinkwatersector goed kunnen afzetten in de markt. De mondiale recessie heeft geen noemenswaardige invloed gehad op het resultaat van de organisatie. Er zijn nieuwe contracten afgesloten en bestaande gecontinueerd, er is veel tijd en energie gestoken in het ontwikkelen van nieuwe toepassings- en afzetmogelijkheden.

Nieuwe directeur

De heer ir. J. G. ten Wolde, die Reststoffenunie heeft geleid vanaf de oprichting in november 1995, heeft zijn functie per 1 mei 2009 neergelegd. De AvA heeft de heer ir. H.M.M. Koppers tot zijn opvolger benoemd. In het kader van de registratieplicht VHB heeft de nieuwe bestuurder in december 2009 met goed gevolg het examen 'Afvalstoffen' afgelegd. Reststoffenunie voldoet daarmee aan de registratieplicht VHB tot november 2014.

Van (niet-afvalstof) tot bijproduct

Reststoffenunie zet zich continu in om de residuen waterijzer en kalkkorrels los te koppelen van de kwalificatie 'afvalstof'. In het verleden hebben verschillende provincies een 'niet-afvalstofverklaring' afgegeven voor diverse toepassingen van waterijzer en kalkkorrels.

De nieuwe Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen en de implementatie ervan in de landelijke (milieu)wetgeving biedt de kans om genoemde reststoffen voortaan als 'bijproducten' door het (juridische) leven te laten gaan. Hetgeen een behoorlijke verlaging van de administratieve en juridische lastendruk zal betekenen. Streven is om voor waterijzer en onthardingskalk (kalkkorrels en kalkslib) de bijproductstatus eind 2010 rond te hebben, waarbij dan tegelijkertijd voldaan is aan de registratie ingevolge de Europese REACH-verordening. Beide stoffen zijn dan als 'bijproducten' van de drinkwaterbereiding vrij verhandelbaar!

Registratie reststoffen

Nadat eind 2008 de stoffen waterijzer en onthardingskalk (kalkkorrels en kalkslib) zijn gepreregistreerd in het kader van de Europese **REACH-verordening**, is in 2009 het feitelijke registratieproces ter hand genomen. REACH staat voor Registratie, Evaluatie, Autorisatie, van Chemische stoffen. Producenten van chemische stoffen moeten voor al hun producten zogenaamde Chemical Safety Reports aanleggen, waarin de risico's van de stof voor mens en milieu zijn beschreven. Bovendien dienen voor de stoffen blootstellingsscenario's te worden beschreven, en hoe de risico's van het werken met de stof kunnen worden beperkt. Reststoffenunie ondersteunt de Nederlandse drinkwaterbedrijven om te voldoen aan deze ingewikkelde verplichting. Alleen stoffen die bij het Europees Agentschap voor Chemische stoffen te Helsinki zijn geregistreerd, mogen in de handel worden gebracht. De aandeelhouders hebben in december 2009 ingestemd met de projectfinanciering, waarbij de (variabele) kosten zullen worden verdeeld naar rato van de verdeling van de jaarlijkse vaste bijdrage aan Reststoffenunie. Na afronding van het project zal een accountant een projectaudit uitvoeren, zodat Reststoffenunie (financiële) verantwoording kan afleggen aan haar aandeelhouders.

Sinds de zomer 2009 zijn onze stoffen 'waterijzer' en vloeibare 'onthardingskalk' opgenomen in de **bijlage Aa van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet**. Van stoffen die op deze lijst voorkomen is aangetoond dat er geen milieukundige en landbouwkundige bezwaren gelden tegen het gebruik ervan als (anorganische) hulpstof respectievelijk als (anorganische) meststof. Dat betekent dat Reststoffenunie deze stoffen in de handel mag brengen hetzij als hulpstof (waterijzer) in biogasinstallaties; het uitgediste materiaal wordt op landbouwpercelen uitgereden, dan wel als meststof (kalkslib) gebruikt voor onderhoudsbekalking van landbouwgronden.

Minder afvoerkosten

In 2009 zijn de totaal doorberekende afvoerkosten aan de Nederlandse drinkwaterbedrijven bijna € 1.000.000,- lager dan in 2008. Deze kosten namen sinds 2007 fors toe, doordat de staalindustrie in dat jaar haar inkoopbeleid voor kalkkorrels wijzigde. In 2009 heeft Reststoffenunie de kosten weer terug kunnen brengen naar het niveau van 2006. De verwachting is dat de kosten voor bestemming van de kalkkorrels en vloeibaar waterrijzer in 2010 verder zullen afnemen.

Ondernemingsplan 2010-2013

Het Ondernemingsplan 2010-2013 is door AvA in december aangenomen. Koers/focus voor de planperiode is:

- Verlagen van de integrale kosten voor de bestemming van reststoffen
- Drinkwaterbedrijven ervaren klantgerichtheid van Reststoffenunie
- Inrichten en professionaliseren van de organisatie
- Succesvol ontwikkelen van nieuwe afzetmarkten en inbedding ervan in wettelijke, juridische en procedurele kaders.

In dit licht is in de tweede helft van 2009 al een stevig begin gemaakt met het opstarten van een aantal acties. Zo is gestart met het opstellen van 'statusrapportages' om de geld-, goederenstromen en kwaliteiten van de reststoffen transparant en inzichtelijk te maken. Deze rapportages bevatten per drinkwaterbedrijf informatie over hoeveelheden, kwaliteiten, kosten, opbrengsten, verbeteracties en vervoersafstanden voor hun respectieve reststoffen. De eerste statusrapportages zullen vanaf begin 2010 jaarlijks verschijnen.

Corporate governance

Zoals eveneens vastgelegd in het Ondernemingsplan 2010-2013 zal Reststoffenunie alles in het werk stellen om het governance proces in 2010 op orde te hebben. Corporate governance wil zeggen het vestigen van een goede bestuurlijke inrichting van de vennootschap, en realisering van goed ondernemerschap, waaronder integer en transparant handelen, goed toezicht en het afleggen van verantwoording over het uitgeoefende toezicht. Dit om kansen te kunnen grijpen en de daarbij behorende risico's te kunnen beheersen. Als onderwerpen zijn geselecteerd:

- Corporate Household: nalopen plus het opstellen van een jaaragenda
- Transparantie, toezicht, geen tegenstrijdige belangen
- Contracten, aansprakelijkheid en voorwaarden
- Compliance, verplichtingen in het bijzonder toepasselijke milieuwetgeving
- Natrekken verzekeringspakket
- Intern risicobeheersings- en controlesysteem.

Verbeterpunten

Het bestuur van Reststoffenunie wordt in de bedrijfsvoering ondersteund door de Raad van Commissarissen. In hun periodieke en tussentijdse overleggen kwamen de volgende verbeterpunten voor de komende tijd naar voren: er is behoefte aan meer tussentijdse managementinformatie; procedures en periodieke overdracht van kennis en informatie moeten beter gestructureerd worden om de kwetsbaarheid van de (kleine) organisatie te verminderen; een eenduidige registratie van onderhanden werk. Uit een interne kwaliteitsaudit door Dunea (zie paragraaf 2.3) kwam bovendien als verbeterpunt naar voren dat de beleving van kwaliteitszorg bij medewerkers versterkt kan worden en in de dagelijkse processen meer gehandeld dient te worden naar de procedures (normen) die zijn vastgelegd in de ISO-9001 certificatie.

2.2. Ontwikkelingen bestemming/toepassing per reststof

Kalkkorrels

Door wijziging van de inkoopcondities zijn vanaf 2007 de afzetkosten van kalkkorrels naar de **staalindustrie** fors gestegen. Per 1 januari 2011 wordt de levering aan de staalindustrie volledig stopgezet. In oktober 2009 is hiervoor reeds een afbouwschema opgesteld. We zullen dit aandeel kalkkorrels ombuigen naar meer profijtelijke bestemmingen: de glassector en de minerale grondstoffen- en bouwmaterialenbranche.

In 2009 is succesvol gestart met de levering van circa 10% van de jaarproductie aan kalkkorrels aan de **glasindustrie**. Met de eerste glasfabriek is een contract gesloten voor levering van 6000 ton op jaarbasis voor de productie van wit 'verpakkingsglas'. De verwachting is dat er in dit marktsegment nog ruim voldoende groeipotentie zit voor de komende jaren. De vooruitzichten zijn dus goed, niet alleen prijstechnisch maar ook vanuit het oogpunt van duurzaamheid (tegengaan uitputting grondstoffen); kalkkorrels blijken een prima (groen) alternatief voor de traditionele grondstof uit kalkgroeven.

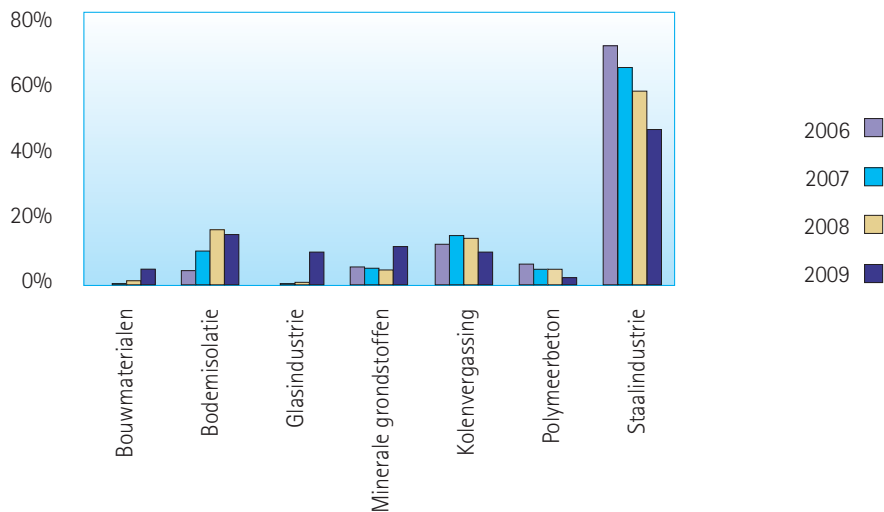
In de tweede helft van 2009 zijn de onderhandelingen met een tweetal (potentiële) afnemers in de **minerale grondstoffen- en bouwmaterialenbranche** heropend. Met een leverancier van minerale grondstoffen is uiteindelijk overeenstemming bereikt over een jaarlevering van circa 7000 ton kalkkorrels. Bovendien zal deze afnemer als buffer optreden, mochten andere afnemers van kalkkorrels hun jaarlijkse afnamequota niet (geheel) nakomen. Met de bouwmaterialenhandel is in principe overeenstemming bereikt over de levering van kalkkorrels aan vijf regionale vestigingen vanaf tweede of derde kwartaal 2010. Hiervoor is een onderzoek nodig in het kader van de beoordelingsrichtlijn (BRL), dit onderzoek zal in samenwerking met de afnemers in gang worden gezet richting de keuringsinstantie.

Sinds medio 2008 doet Reststoffenunie in nauwe samenwerking met een papierfabrikant onderzoek naar de toepasbaarheid van kalkkorrels voor de fabricage van **hoogwaardige papiersoorten**. Als we door aanpassing in het onthardingsproces een kalkkorrel kunnen verkrijgen die uit 100 % calciumcarbonaat bestaat, kunnen we (na maling) 20.000 á 25.000 ton kalkkorrels bruikbaar maken voor deze toepassing. Bij diverse drinkwaterbedrijven wordt momenteel onderzoek gedaan naar de geschiktheid van calciëet (zuiver calciumcarbonaat) als nieuw entmateriaal. In 2010 zal blijken of kalkkorrels die uit 100% calciumcarbonaat bestaan economisch verantwoord kunnen worden toegepast bij de fabricage van papier.

De levering van kalkkorrels aan een Engelse producent van polymeerbeton is per mei 2009 stopgezet. Het vrijgevallende contingent is herbestemd richting de staalindustrie. De vraag naar kalkkorrels door een centrale voor energieopwekking is in de loop van 2009 drastisch afgenomen als gevolg van technische factoren die een rol spelen bij de steenkolenvergassing. Het surplus aan kalkkorrels is herbestemd richting een minerale grondstoffenleverancier.

Onderstaande grafiek laat de verdeling zien naar soort bestemming van afgevoerde kalkkorrels (totaal)

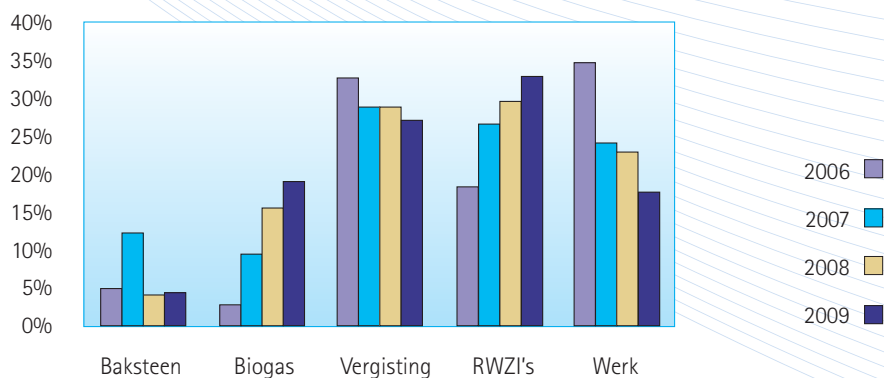

Vloeibaar waterijzer

De trend in de markt is om **(vloeibaar) waterijzer** steeds meer als een (waardevolle) vervanging van (primaire) ijzerhoudende chemicaliën te zien. Onder andere door wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, kan waterijzer zonder problemen ingezet worden als anorganische hulpstof in biogascentrales en -installaties. Ook bij Waterschappen is er een groeiende belangstelling voor het gebruik van waterijzer als hulpmiddel bij het defosfateringsproces of bij de sulfide-control in slijbvergistingsinstallaties op rioolwaterzuiveringsinrichtingen (RWZI's).

De afzet naar biogas- en rioolwaterzuiveringsinstallaties is de afgelopen jaren, zowel in absolute hoeveelheden als in percentage van de afzet, fors gegroeid. Van ca 8.200 ton (23%) in 2006 naar circa 26.500 ton (52%) in 2009. De afzet naar huisvuilvergistingsinstallaties neemt qua tonnage slechts licht toe, maar gezien de groeiende omvang van de afzet resulteert dit in een licht dalend percentage van de totale afzet. De afzet als bouwstof naar werken neemt (afgezien van één grote opruimactie in 2008) gestaag af.

Onderstaande grafiek laat de verdeling zien naar soort bestemming van afgevoerd vloeibaar waterijzer (totaal)

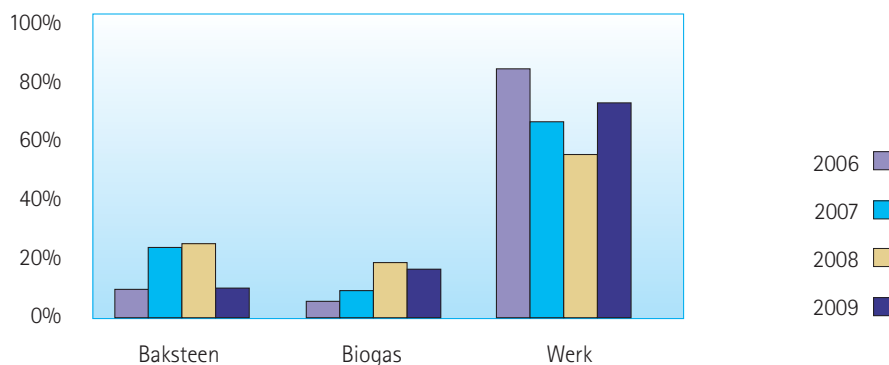
Steekvast waterijzer

Voor de afzet van steekvast waterijzer geldt in de markt een vergelijkbaar beeld als voor het vloeibare materiaal. Het streven is om ook hier zoveel mogelijk materiaal af te zetten naar hoogwaardige toepassingen. De afzet naar bijvoorbeeld biogasinstallaties vertoont een duidelijk stijgende tendens.

Bij steekvast gaat het echter vaak over grote(re) partijen afkomstig van (spoelwater)vijvers, sliblagunes of droogbedden die kwalitatief ongeschikt zijn om naar een biogas- of rioolwaterzuiveringsinstallatie af te zetten.

Het aanbod van steekvast waterijzer laat met uitzondering van 2008 een dalende trend zien. De afzet naar werken neemt (ook met uitzondering van 2008) in tonnage af, maar minder snel dan de totale hoeveelheid, waardoor het procentueel toeneemt. De afzet naar de baksteenindustrie is ten opzichte van 2007 en 2008 zeer fors afgenomen.

Onderstaande grafiek laat de verdeling zien naar soort bestemming van afgevoerd steekvast waterijzer (totaal)

2.3 Personeel en organisatie

Reststoffenunie beschikte per ultimo 2008 over 6 medewerkers waarvan 2 inleenkrachten van drinkwaterbedrijven (Vitens, Brabant Water). Het aantal formatieplaatsen bedroeg 4,5 fte. Eind 2009 had Reststoffenunie 5 medewerkers in dienst waarvan 2 inleenkrachten, in 3,7 formatieplaatsen. Het ziekteverzuim over 2009 kwam uit op 0,2 fte, wat vooral te maken heeft met het langdurig verzuim van één van de vaste medewerkers. In de begroting 2009 was voorzien de formatie uit te breiden met een medewerker; bij het ontwikkelen van het Ondernemingsplan 2010-2013 is echter besloten te wachten met het aantrekken van nieuw personeel tot 2010.

Vanaf medio 2009 is veel tijd en aandacht besteed om de medewerkers vertrouwd te maken met projectmatig werken en het in gang zetten van een planning- en controlcyclus.

Na vaststelling van het Ondernemingsplan 2010-2013 en de begroting voor 2010, is direct een start gemaakt met het opstellen van een Jaarplan 2010. Het plan bevat de producten en diensten die Reststoffenunie in betreffend jaar wil leveren aan haar klanten, zijnde de Nederlandse drinkwaterbedrijven.

In overleg met de voorzitter van de Raad van Commissarissen zijn voor de directie van Reststoffenunie 'doelen' gedefinieerd voor 2009. In tegenstelling tot wat eerder gangbaar was, zal beloning voortaan geschieden op basis van gerealiseerde prestaties, zowel voor de directeur als voor de medewerkers.

Naast de jaarlijkse auditering van het kwaliteitssysteem door KIWA, voert Reststoffenunie eveneens jaarlijks een interne audit uit. Om meer objectiviteit te waarborgen is deze audit in het vierde kwartaal op verzoek van Reststoffenunie uitgevoerd door een externe partij: drinkwaterbedrijf Dunea N.V. Een van de aanbevelingen was om de beleving van kwaliteitszorg bij de medewerkers te versterken en de dagelijkse processen te conformeren aan het systeem. Een andere aanbeveling was het huidige kwaliteitssysteem uit te breiden met een milieumanagementsysteem dat voldoet aan ISO 14001. Een dergelijke certificering heeft een positieve uitstraling naar leveranciers, afnemers en vergunningverleners (overheden), en zal dan ook worden opgepakt door Reststoffenunie.

2.4 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Reststoffenunie heeft een duidelijk milieudoel, opereert vanuit maatschappelijke betrokkenheid en een toekomstgerichte visie. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is echter een breed begrip voor een klein bedrijf als Reststoffenunie. Wij achten de term 'duurzaam ondernemen' meer toepasselijk; naast het streven naar een hoger rendement, benutten wij bij alle bedrijfsbeslissingen de kansen voor een beter milieu en meer welzijn voor de medewerkers en de maatschappij.

Bij het inzetten van de reststoffen van de Nederlandse drinkwaterbedrijven in industriële processen/toepassingen belasten wij zo min mogelijk het milieu, natuur en landschap. Sterker nog: het hergebruik van (nagenoeg) gelijkwaardige secundaire stoffen gaat uitputting van primaire grondstoffen tegen. Het is een van de drijfveren van onze afnemers om te kiezen voor Reststoffenunie.

Vanuit haar kennis van de markt tracht Reststoffenunie de Nederlandse drinkwaterbedrijven ertoe te bewegen hun processen 'aan de bron' zodanig in te richten, dat de kwaliteit van de reststoffen aansluit bij vraag vanuit de markt. Uiteraard met behoud van de strenge drinkwaternormen. Een voorbeeld hiervan is het aanpassen van het onthardingsproces om kalkkorrels beter geschikt te maken voor de papierindustrie (zie paragraaf 2.2).

Een andere belangrijke bijdrage aan ontlasting van het milieu is het verlagen van het aantal transportkilometers. Reststoffenunie bereikt dit door de reststoffen zo dicht mogelijk af te zetten bij de plek waar deze zijn gegenereerd, wat leidt tot minder gereden kilometers en minder transport- en overslagkosten. In 2009 zijn we erin geslaagd om voor vloeibaar waterrijzer nagenoeg 35% minder transportkilometers per ton materiaal te maken ten opzichte van 2008. Over het geheel genomen zijn 12% minder vervoerskilometers per ton gemaakt. Deze positieve ontwikkeling zal zich in 2010 doorzetten.

In het komende verslagjaar zullen we de CO₂-uitstoot voor wat betreft de bestemming van reststoffen, relateren aan de totale emissie ten gevolge van de winning, zuivering, transport en distributie van drinkwater.

3. Verslag van de Raad van Commissarissen

3.1 Rol Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen houdt integraal toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken binnen Reststoffenunie. Het betreft hier met name de financiële prestaties en ontwikkelingen, de bestuursstructuur, de governancestructuur, de naleving van de regelgeving en risicomanagement. De Raad van Commissarissen verlangt een helder en eenduidig inzicht in de geld- en goederenstromen, daartoe ontvangt zij kwartaalrapportages.

De werkrelatie tussen de Raad van Commissarissen en de directeur kenmerkt zich door openheid en betrokkenheid.

3.2 Samenstelling Raad van Commissarissen

In de AvA van 10 juni 2009 is door de voorzitter van de RvC de mededeling gedaan dat de in de vergadering van 9 december 2008 benoemde commissaris, de heer A. B. Holtkamp, per 1 juni zijn functie heeft neergelegd.

Dit betekent dat naar een nieuwe (externe) commissaris wordt gezocht. De voorzitter hoopt in juni 2010 een voordracht te kunnen doen.

In de AvA van 9 december zijn de heren Ardesch en Silvis terstond herbenoemd als commissaris van Reststoffenunie, en men is akkoord gegaan met de invulling van de kwaliteitszetel door VEWIN in de persoon van Th. Schmitz.

Als zittingstermijn geldt een periode van 3 jaar namelijk tot 2013.

De samenstelling van de Raad is per 31 december 2009 als volgt:

Mevrouw H. Doedel, voorzitter

De heer H. Ardesch, plaatsvervangend voorzitter

De heer F. Silvis

3.3 Vergaderingen 2009

De Raad van Commissarissen kwam in het verslagjaar 2009 vier maal bijeen. De vergaderingen vonden plaats in het KWR Waterhuis te Nieuwegein op de volgende data:

4 maart 2009
13 mei 2009
10 september 2009
4 november 2009

De directeur H.M.M. Koppers was bij alle vergaderingen aanwezig. De per 1 mei 2009 afgetreden directeur, de heer J.G. ten Wolde, was aanwezig bij de vergaderingen op 4 maart en 13 mei. Bij de vergadering op 13 mei was bovendien de heer M.C.J. Tulen aanwezig (accountant Ernst & Young).

Naast de goedkeuring van besluiten en het volgen van de actuele ontwikkelingen zijn de volgende onderwerpen van belang besproken:

- Jaarverslag 2008; de realisatie 2008 is anders afgerond dan verwacht.
- In aanwezigheid van dhr. M. Tulen (accountant) worden het financieel jaarverslag en de managementletter van Ernst & Young besproken. De accountant past deze aan t.b.v. de AvA.
- De decharge (accountantsverslag) per 1 mei roept de nodige vragen op. De directeur pleit voor kwartaalrapportages, om zodoende meer sturingsinformatie te verkrijgen voor de halfjaarlijkse balansen. Decharge wordt niet eerder verleend dan dat sprake is van een correcte accountantsrapportage.
- RvC besluit de samenwerking met Ernst & Young te beëindigen, er wordt gezocht naar een nieuwe accountant. Reden hiervoor is dat het accountantskantoor sedert de oprichting bij Reststoffenunie betrokken is; vanuit het oogpunt van 'governance' is een dergelijke langdurige werkrelatie niet gewenst.
- Het vorige Ondernemingsplan 2006-2009 wordt aangescherpt, geactualiseerd en vervangen door het Ondernemingsplan 2010-2013. Ter besluitvorming voorgelegd aan de AvA.
- Voornemen is om jaarlijks per bedrijf (aandeelhouder) een statusrapportage reststoffen aan te bieden. Enerzijds om inzicht te geven en wijzigingen zichtbaar te maken, anderzijds biedt dit profileringsmogelijkheden voor Reststoffenunie.
- De jaarlijkse vergoeding voor een externe commissaris zal met ingang van het komende verslagjaar worden verhoogd van 2400 naar 6000 euro. Het betreft dan een all-in vergoeding. Op basis van een prijsindexcijfer wordt deze jaarlijks geïndexeerd. De hoogte van de vergoeding is gebaseerd op de 'Adviesregeling Honorering Toezichthouders in Woningcorporaties (juni 2008)'.
De RvC gaat haar vijfde zetel in 2010 invullen. Er wordt actief gezocht naar een geschikte externe kandidaat.
- De RvC stemt in met de begroting 2010, na aanpassing van door RvC gesignaleerde punten. In december 2009 vastgesteld door AvA.
- De RvC geeft opdracht aan de directeur tot het opstellen van een risico-analyse.
- Het doen van substantiële uitgaven op het vlak van promotie dient voortaan vooraf gemeld te worden aan de RvC.
- Verdienmodel Reststoffenunie zal in 2010 ter goedkeuring aan AvA worden voorgelegd. Deze zal in ieder geval niet enkel en alleen bestaan uit het heffen van een vaste bijdrage. Dit omdat in dat geval een financiële prikkel voor Reststoffenunie zou ontbreken.

Colofon

Uitgave

Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V.
Groningehaven 7, 3433 Nieuwegein
Postbus 1072, 3440 BB Nieuwegein

Telefoon: 030 – 60 69 721

Telefax: 030 – 60 69 720

website: www.reststoffenunie.com

e-mail: info@reststoffenunie.com

Ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel
te Utrecht onder nummer 30130247

Redactie, vormgeving en productie

Skrebbel Communicatie, www.skrebbel.nl
Melding ontwerp enzo, www.maakeenmelding.nl

Fotografie

Michelle Muus

Drukwerk

Drukkerij NPC BV, Schijndel

juli 2010